

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm lex pœnalis obliget judicem ad pœnam imponendam, & reum ad illam exequendam post sententiam judicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

quentis consistunt. Ergo, &c. Ratio à priori est, quia legislator in pœnis per legem suam imponendis potest eo uti modo imponendi, qui non repugnat aequitati & justæ moderationi, & aliunde ad bonum commune & rectam gubernationem potest expedire. Atqui modus imponendi pœnas illas, & alias similes, cum obligatione sub culpa in delinquentem ad eas exequendas, non expectata judicis sententia, nec aequitatis, nec justæ moderationi repugnat, & aliunde multum expedire potest ad rectam gubernationem & bonum commune. Ergo, &c.

RESPONSIO IV.

Lex pœnalis non potest obligare ipso facto, & ante omnem sententiam judicis, ad quamcumque pœnam, ad cujus executionem delinquentis actio requiratur.

Prob. Nam 1. aliqua pœna tales sunt, ut reus non possit illas licite exequi in se ipso, sive ante, sive etiam post judicis sententiam, ut occisio, vel mutilatio sui ipsius. 2. Multæ aliæ sunt pœnæ tam graves & acerbæ, ut ad illas exequendas non possit reus ante sententiam judicis obligari in conscientia, servata aequitate & justa moderatione; ut si quis ipso facto & ante sententiam judicis obligaretur ad spoliandum se bonis omnibus, aut ad abstinendum ab omni cibo, etiam oblato, & sic ad sponte percundum fame. Atqui quod legislator non potest, nisi violando aequitatem, & justæ moderationis limites excedendo, omnino non potest: talis enim potestas bono communi & rectæ gubernationi adversaretur. Ergo, &c.

Propter eandem rationem fieri potest, ut lex pœnalis, quæ, quia humana & moderata est, per se obligat ipso facto, & ante sententiam judicis, reum ad pœnam aliquam subeundam & exequendam, per accidens desinat sic obligare quando reus pœnam illam subire & exequi non potest sine gravi scandalo, vel gravi infamia, aut gravi alio incommodo: tunc enim legislator non modò censendus est nolle obligare pro tali casu, sed nec posse; quia pro tali casu quamvis ex accidenti, pœna, ut exequenda ante sententiam judicis, excedit rationem justæ pœnæ; & ad bonum commune, ac rectam gubernationem, quæ mensura est potestatis legislativæ, satis est, si reus ante sententiam judicis pœnam subeat & exequatur extra talem casum; in quo proinde, si quando contingat, potest reus ad subeundam & exequendam pœnam expectare sententiam judicis.

Obi. Pœna excommunicationis majoris gravissima est, & tamen incurri potest ipso facto, & ante sententiam judicis. Ergo quævis alia pœna potest similiter incurri, quantumcumque gravis sit. *R.* neg. conseq. Ratio negandi est, quia pœna excommunicationis facile reparari potest, & privat tantum bonis communibus spiritualibus, quibus non aded tanguntur homines carnales, & quorum proinde privatio non aded gravatè sustineri solet. Unde quod excommunicationis pœna ipso facto & ante sententiam judicis incurritur, non est supra justam moderationem, & humanam conditionem, seu possibilitatem. At sunt aliæ pœnæ, quæ attingunt bona sensibilia, eaque magna, quibus carere molestissimum esset hominibus, & quæ amissa reparari aut omnino non possunt, aut non possunt nisi difficillimè: unde, quod ejusmodi pœnæ ipso facto, & ante sententiam judicis incurrantur, justam moderationem, quæ ad justitiam legis requiritur, & moralem conditionem & possibilitatem humanæ naturæ superat, proindeque repugnat bono communi, & rectæ gubernationi.

ARTICULUS IV.

Utrum lex pœnalis obliget judicem ad pœnam imponendam, & reum ad illam exequendam post sententiam judicis.

RESPONSIO I.

*S*i lex pœnam imponit, tenetur judex, facta sufficienti probatione, crimen declarare, & procurare executionem pœnæ per legem impositæ. Si verò lex minatur tantum pœnam, debet judex illam imponere, & illius executioni incumbere.

Prob. Nam judici ex officio & ex justitia incumbit custodia & executio legum publicarum: est enim ad hunc finem à republica, vel à Principe constitutus justitiæ minister, & veluti lex animata: unde ex officio & justitia tenetur procurare ut leges publicæ, quas supponimus justas esse, & ad bonum commune necessarias, aut saltem utiles, serventur & vigant. Ad hoc autem procurandum manifestè requiritur, ut, si lex pœnam imponit, ipse post sufficientem probationem crimen declaret, & pœnæ per legem impositæ executionem procuret: vel si lex pœnam tantum minatur, illam ipse imponat, & impositam executioni mandari curet. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Lex pœnalis, post laram à judice sententiam, reum obligat in conscientia ad pœnam physicam patienter, & sine positiva resistantia sustinendam.

Prob. Nam judex post laram à se justè & secundum leges sententiam, jus habet exequendi pœnam: nam si non haberet, ad quid valeret ejus sententia? Ergo reus non habet jus resistendi. Certe jus in judice ad pœnam exequendam, & obligatio in reo ad illam patienter & absque positiva resistantia tolerandam, sunt duo correlativa, quorum unum sine alio esse non potest, ut patet ex terminis.

At inquis. Quid si sententia à judice lata, careat veritatis fundamentis, sed justa sit in foro exteriori, quia secundum allegata & probata judicatum est? Tuncne damnatus pœnam physicam tenetur in conscientia patienter & absque positiva resistantia sustinere? *R.* damnatum in casu proposito obligari in conscientia ad pœnam patienter tolerandam, si non potest illam vitare sine resistantia publica, & scandalo. Talis enim resistantia semper est illicita, quando sententia justa est secundum allegata & probata, quia tunc judex utitur legitima potestate, cui subditus parere tenetur in conscientia. Quod si damnatus pœnam vitare potest absque scandalo & violenta resistantia, non obligatur ad illam sustinendam.

RESPONSIO III.

Quando lex pœnalis imponit pœnam ipso facto, si ad executionem pœnæ aliqua delinquentis actio, vel cooperatio necessaria est, ad eam statim delinquens præstandam obligatur in conscientia, postquam à judice lata est sententia criminis declaratoria; modò tamen pœna ipso facto imposita, talis non sit, ut propter hunc modum imponendi pœnam, aequitatem & justam moderationem excedat.

Prob. Nam cum lex justa sit, & ipso facto imponat pœnam, quam reus licite & convenienter exequi potest, ut supponitur; certe ut reum ad exequendam pœnam obliget in conscientia, nihil aliud expectare potest, quam sententiam criminis declaratoriam: cum ipsa jam tulerit sententiam condemnatoriam.

Dixi autem, modò tamen, &c. Nam lex v. gr. ipso facto imponens pœnam confiscationis omnium bonorum, videtur non obligare in conscientia reum ad pœnam exequendam, etiam post sententiam criminis declaratoriam; & licite expectare posse, ut judex ipse pœnam illam exequatur, proindeque reum obligari in conscientia tantum ad non impediendam illam executionem, eamque patienter & absque positiva resistantia tolerandam. Ratio est, quia pœna confiscationis omnium bonorum gravissima est, & talis,

talis, ut moderationem humanam excedere videatur, quod reus ipse teneatur ad illam exequendam, sive ante, sive post sententiam declaratoriam criminis; & aliunde additioni huius vocis, ipso facto, quæ in lege facta est à legislatore, sufficit, quod condemnatio possit retrahi, & retrahatur usque ad diem commissi criminis, quod gravissimum est.

RESPONSIO IV.

Reus damnatus ad pœnam corporalem, quæ sit contra vitam, vel integritatem, ut mors & mutilatio, vel gravem dolorem & ignominiam afferat, ut acerba & publica ac ignominiosa flagellatio, non obligatur in conscientia ad eam exequendam, sed iudex per ministros suos debet illam exequi.

Prob. Nam in pœnis huiusmodi, nimis acerbum & inhumanum est, quod idem sit agens & patiens. Reus tamen ad pœnam corporalem, putà ad pœnam mortis damnatus, tenetur aliquas actiones exercere, quæ non sunt nimis acerbæ, & convenienter ab eo possunt exerceri ad juvandam executionem, per iustitiæ ministros faciendam, ut sunt v. gr. ambulare, patibulum ascendere, &c. Unde actiones illas præcipere potest iudex, & reipsa præcipere per sententiam suam censendus est.

RESPONSIO V.

Reus damnatus ad pœnam corporalem, quæ in corpore, vel per corpus exerceri potest sine nimia acerbitate, ut sunt exilium, detentio in carcere non valde incommodo, moderata & honesta flagellatio, ad illam exequendam obligatur in conscientia.

Prob. Nam sententia iudicis condemnatoria, vel saltem lex post illam sententiam obligat in conscientia ad exequendam pœnam corporalem, quando pœna illa, ut per ipsum reum exequenda, non involvit iniustitiam, vel inhumanitatem, ut fert communis hominum sensus. Atqui talis est pœna corporalis, de qua loquimur, & pater in exemplis allatis. Ergo, &c. Nisi tamen sententiæ iudicis verba non actionem, sed solum passionem respectu rei significant: tunc enim reus non obligatur in conscientia ad agendum, sed solum ad patiendum, & non resistendum.

RESPONSIO VI.

Reus damnatus ad solvendam aliquam pecuniæ summam, si ordinaria est & moderata, obligatur in conscientia ad huius pœnæ executionem.

Prob. Quia talis pœna, ut ab ipso reo post sententiam condemnatoriam exequenda, nec iniustitiam involvit, nec nimiam habet difficultatem; cum, ut supponitur, sit moderata & ordinaria. Porro si reus post sententiam condemnatoriam moriatur ante solutam pecuniæ, quam solvere tenebatur in conscientia, ad eam solvendam tenetur hæres: succedit enim in eodem onere. Cum autem iura dicunt pœnam non transire ad hæredem, loquuntur vel de pœna corporali, vel de pœna quæ nondum fuit debita, vivente reo: tunc enim nequidem pœna pecuniaria transit ad hæredem, juxta hanc regulam: Morte finiuntur delicta quoad humanum forum.

ARTICULUS V.

Utrum ignorantia excuset à pœna quam lex imponit vel jubet imponi, aut propter actum quem prohibet, aut propter omissionem actus quem præcipit.

RESPONSIO I.

Omnis ignorantia, quæ excusat legis transgressionem, ne sit culpabilis, excusat etiam pœnam in utroque foro.

Prob. Nam hic agitur de lege pœnali mixta, quæ

præcipit vel prohibet aliquem actum, & transgresso-ribus pœnam imponit, vel jubet imponi. Ergo hic agitur de pœna propriè dicta, quæ supponit culpam, seu transgressionem culpabilem legis, obligantis in conscientia ad aliquem actum, vel omissionem ejus. Ergo pœnam, de qua hic agitur, non incurrit, qui culpam non admittit, hoc est, qui legem non transgreditur culpabiliter. Ergo si propter aliquam ignorantiam non transgreditur culpabiliter legem, propter eandem ignorantiam non incurrit pœnam.

Hinc, quia omnis ignorantia inculpabilis excusat legis transgressionem, ne culpabilis sit; qui ex inculpabili ignorantia legem transgreditur, non obligatur in conscientia ad pœnam exequendam, etiam si lex pœnam imponat ipso facto, & ante omnem declarationem: quod si condemnatur à iudice, quia deficit in probationibus, modò certus sit de sua inculpabili ignorantia, potest licitè pœnam vitare, modò id fiat sine publica resistencia & scandalo.

Obj. 1. Ignorantia excusans culpam, non excusat pœnam irregularitatis, & aliarum similium inhabilitatum. Ergo, &c. *Resp.* dist. ant. Non excusat pœnam irregularitatis, quando irregularitas non imponitur sub ratione pœnæ propriè & strictè dictæ, seu quando non imponitur propter culpam, sed propter aliquam indecentiam, C. ant. tunc enim irregularitas non præsupponit culpam aliquam, sed tantum factum aliquod, quod cum non impediatur ignorantia, non potest impedire irregularitatem. Non excusat pœnam irregularitatis, quando irregularitas imponitur sub ratione pœnæ propriè & strictè dictæ. N. ant. tunc enim irregularitas supponit culpam, quam impediendo, ignorantia impedit irregularitatem.

Obj. 2. Aliquando incurritur pœna propter factum alienum, non obstante ignorantia illius qui pœnam sustinet, ut constat in simonia: nam si quis det pecuniam alteri, ut det beneficium tertio, licet tertius hoc inculpabiliter ignoret, tamen irritatur ejus electio, & fit inhabilis ad habendum illud beneficium. Ergo, &c. *Resp.* neg. conseq. Nam in casu proposito, electionis irritatio & inhabilitas ad beneficium, quam incurrit tertius, respectu illius non habet rationem pœnæ propriè & strictè dictæ, sed solum alicujus incommodi, quod patienter tolerandum est propter bonum commune, propter quod imponitur. Ex eo autem sequitur tantum, quod ignorantia excusans culpam, non excuset pœnam impropriè dictam: quod non negamus, & verum est; quia pœna impropriè dicta est onus seu incommodum quoddam, quod culpam non præsupponit in eo qui illud incurrit, & ita incurri potest ab aliquo, sine aliqua ipsius culpa propter culpabile factum alterius, vel etiam proprium inculpabile, aut inculpabile illius omissionem.

Obj. 3. Si quis ponat actum aliquem, prohibitum non tantum lege humana, sed etiam divina, sciens, aut saltem non nisi culpabiliter ignorans esse lege divina prohibitum, non excusatur à pœna quam imponit lex humana, quamvis legem humanam ignoret inculpabiliter. Ergo, &c.

Resp. ant. Regulariter loquendo, verum esse, quia regulariter loquendo, lex humana pœnalis prohibens aliquem actum lege divina prohibitum, pœnam apponendo, non solum suam, sed etiam legis divinæ transgressionem culpabilem punire intendit, & aliunde ad pœnam aliquam incurrendam non requiritur ex natura rei, ac proinde necessarium non est ut sciatur, vel non nisi culpabiliter ignoretur impositam esse transgressoribus. Hinc qui non ignorat inculpabiliter rebaptizationem esse lege divina prohibitam, & rebaptizat, incurrit pœnam irregularitatis rebaptizantibus impositam à lege ecclesiastica, rebaptizationem sub hac pœna prohibente; quantumcumque inculpabiliter ignoret hanc legem, & pœnam irregularitatis ab ea transgressoribus impositam.

Dixi autem, regulariter loquendo; quia pœnæ quæ non incuruntur sine contumacia, non incuruntur ab inculpabiliter ignorante leges quibus imponuntur: ut enim delinquens censetur contumax, requiri-